

† ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ

[Οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἡμερολογίου» ἀπὸ πολλοῦ τὸν εἶχαν γνωρίσει. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν παλαιῶν καὶ πολυτίμων συνεργατῶν του. Ἀλλὰ

καὶ ποῖος ἐξ ὧσων ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν νεοελληνικὴν φιλολογικὴν κίνησιν δὲν ἐγνώρισεν καὶ δὲν ἐθῆλχθη ἀπὸ τὸν γλυκὺν καὶ χαριτωμένον ζακυνθινὸν ποιητὴν; Ὁ Τσακασιάνος θὰ παραμεῖνῃ ὡς μία ξεχωριστὴ φυσιογνωμία, ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ζακυνθινὸς ποιητής. Οἱ «Σπουργίτες» του, μία σειρὰ σατυρικῶν ἡθοιογραφικῶν ποιημάτων, εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ ὠραιότερα καὶ πρωτοτυπώτερα τοῦ εἶδους τῶν. Ἦτο ὁ εὐθύμος τραγουδιστής τοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ συνάμα καὶ ὁ λεπτὸς σκώπτης καὶ ἀκακος σαρκαστής, ὁ παίζων καὶ καυτηριάζων τὰ ψεύδη, τὰς κωμικότητας καὶ τὰ παράξενα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Δι' αὐτό, εἰς τὸ βάθος καὶ τὸν πλέον παιδρῶν καὶ πεταχτῶν στιχουργημάτων

του, κατασταλάζει ὁ πόνος καὶ ἡ εἰρωνεία. Ἡ ποιητικὴ του ἐξέλιξις εἶνε περιεργός. Ἡρξισε τὸ στάδιόν του ὡς κουρεὺς ἐν Ζακύνθῳ, εἰκοσαετῆς δέ, τῷ 1874, ἐξέδιδε τὸν «Ζακύνθιον Ἀνθῶνα», ὅπου ἐδημοσίευσεν ἰδικούς του στίχους καὶ ἄλλων γνωστῶν τότε ποιητῶν. Συνέθεσε πλείστα ὅσα τραγουνάκια, τὰ ὅποια καὶ ἐμελοποιεῖ ὁ ἴδιος ἢ διεσκεύαζεν ἐκ μελωδιῶν ἱταλικῶν καὶ ἐτραγουδοῦσεν ἐπὶ τῆς κιθάρας του, καὶ τὰ ὅποια ἔκαμνον κατόπιν τὸν γῦρον τῆς Ἑλλάδος. Καὶ τώρα ἀκόμη σώζονται πολλά, τὰ ὅποια φέρονται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἀνά τὸ πανελλήνιον. Ἀλλ' ὁ σκληρὸς ἀγὼν τῆς ζωῆς τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐγκαταλείψῃ, ὁ «Σπουργίτης» αὐτὸς — τοῦτο ἦτο τὸ ψευδώνυμόν του — τὴν ἀγαπημένην του Ζακύνθον καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἀχάριστον ἔργον τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. Καὶ ἐπὶ ἔτη πολλὰ ὑπηρέτησεν εἰς τὸν τελωνειακὸν κλάδον, ὅπου καὶ ἀπέθανεν ὡς τελώνης ἐν Ναυπλίῳ τὴν 17ην Ἰανουαρίου τοῦ 1908. Μολονότι δὲ ἡ πεζότης καὶ αἱ μαρτυρικαὶ περιπέτειαι καὶ ἡ ἥθικὴ ἀσφυξία τῆς ὑπαλληλικῆς του ζωῆς ἦσαν τόσοι κλοιοὶ ἀποπνικτικοὶ διὰ τὴν ποιητικὴν του ψυχὴν, δὲν ἔπαυεν ἐν τούτοις στιχουργῶν ἐνίοτε. Εἰς τὴν κάτωθι ἔμμετρον ἐπιστολὴν, ἀνέκδοτον καθόσον γνωρίζομεν, ζωγραφίζει, μετὰ τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῷ εὐθύμον χάριν, τὴν ἀλήν, ἣν διεξάγει ὡς ποιητής, ὡς ὑπάλληλος καὶ ὡς οἰκογενειάρχης.]

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ *

ΚΟΣΜΗ μου πολυαγάπητε,
νά με!... παραμερίζω — ἀλλοίμονο!

* ΣΗΜ.— Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἐν Πειραιεὶ γνωστὸν λόγιον κ. Κοσμήν, ἐγράφη δὲ πρὸ ὀκταετίας περὶπου ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὡς δικαιολογία τῆς καθυστέρησώς του εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ καλοῦ

ποῦ νὰ παραμερίσω ὁ δύστηχος
 τῆς Μοίρας τὸ πολύπονο ἄλυσσόδεμα; —
 Κλείνω τοῦ ροῦ τὰ μάτια — ποῦ νὰ κλείσουνε! —
 Διώχνω — μὰ πῶς νὰ διώξω — ἄς εἶνε πιά,
 πατέρα πολυφάμελος ἐγώ,
 διώχνω τοῦ γέρον Λογισμοῦ τὰ ὄντιδώματα,
 καὶ τίς βαθειὲς ἀνατριχίλες,
 κι' ἀνοίγω — πάει, μαράθηκε κι' αὐτή! —
 τῆς ἔρμης μου καρδιάς τὰ φύλλα ἀνοίγω,
 γιὰ νὰ σὲ σφίξω πάλι μιὰ φορά!
 Δράχνω, σὰν κλέφτης δράχνω, πίστεψε,
 ἀπ' τῆς Ζωῆς τὸ δωρητὴ καὶ κλέφτη Χρόνο,
 λίγες στιγμούλες δράχνω ἀέρινες
 γλυκὰ νὰ τὲς φυσήξω γύρω σου,
 δροσοσταλιῆς νὰράζουνε στὴ Σκέψη σου,
 ποῦ μῆνες τῶρα κρυφοδέρνει ἀλύπητα,
 τῆς Μοίρας μου τὸ ξωτικὸ τὸ ἀφεύγατο.

Ἄχ! πίστεψε, Κοσμῆ μου, πῶς σὲ ντρέπομαι,
 καὶ ντρέπομαι καὶ τὸν καλὸ μας φίλο Λάσκαρη,
 ποῦ δυὸ λογάκια νὰ ταιριάσω ἀπάντεχε,
 γιὰ τὰ παλῆα — ὦ, τοῦ καιροῦ τοῦ ἀθῶου! —
 τὰ παιδικὰ μας θέατρα
 λιγάκι ν' ἀγναντέψῃ ἀπὸ τὴ μνήμη μου
 τοῦ Περασμένου τὸ Ἔργο τὸ πρωτόχρονδο,
 τοῦ ἰδανισμοῦ νὰ ἰδῇ τ' ἀθῶα ταιριάσματα
 καὶ τῆς δουλεύτρας Νειότης τὸ παράστημα...

Ὅλο καὶ ὅλο αὐτὸ λαχτάρισε
 καὶ πάει καιρὸς πολὺς — ὦ, νᾶξερε! —
 κι' ἀκόμα σιωπηλός, ἀναποφάσιτος,
 γέρον καὶ ξαναγέρον ντροπιασμένος
 στοῦ φίλου τὴ γλυκειὰ παράκλησι.

του φίλου, ὅστις, ἐκδίδων τότε τὸ ἡμερόλογιον «Κυψέλη», ἐζήτη καὶ ἀνέ-
 μενε στίχους τοῦ πρὸς καταχώρισιν. Ἄλλ' ἢ «Κυψέλη» δὲν εἶχεν ἐκδοθῇ
 τότε καὶ οἱ στίχοι ἔμειναν ἀδημοσίευτοι, ὥς ὑποθέτομεν, διότι ὁ μακαρίτης
 Τσακσιάνος τοὺς εἶχε στείλει, δικαιολογῶν παρομοίαν καθυστέρησιν καὶ
 πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ἡμερολογίου, παρ' ἣ εὐρίσκονται ἔκτοτε.
 Ἦδη, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ μνημοσύνου του, τοὺς παραθέτομεν ὥδε. Ζω-
 γραφίζουν τὸν εὐφάνταστον καὶ φιλελεύθερον ποιητὴν παλαιόντα πρὸς
 τὰς πικρίας καὶ τὰ βάσανα τοῦ ὑπαλλήλου καὶ οἰκογενειάρχου.

Καὶ δράχνῳ — συφορά μου! — τὸ κονδύλι δράχνῳ,
 γεμᾶτος πείσμα, πόνο κι' ἀγανάκτησι,
 ὄχι γιὰ νὰ ταιριάσω τὰ ἀεροφίλητα,
 μήτε νὰ πλεύσω μὲ τὸ Νοῦ στὸ Περασμένο
 γιὰ ν' ἀγκαλιάσω πάλι τὰ παληά, —
 τὸ δράχνῳ — συφορά μου! — γιὰ νὰ κλίνω
 καὶ νάλαφρώσω τὴ βαρεῖα συνείδηση,
 ζητῶντας ἀπ' τὸ φίλο μου
 νὰ πάρω, ὦϊμέ, « συχώριο! »

Ἐμπρός! γράψε, ὀκνηρέ! μὰ ἐκεῖ ποῦ σκύφτω
 τὰ πρῶτα - πρῶτα λόγια νὰ χαράξω,
 « Τρέξε! » ἀκούω νὰ μὲ καλοῦνε, « Τρέξε,
 » γκρεμνίστηκ' ὁ Διονύσης* ἀπ' τὴ σκάλα,
 » ξέρασε πάλι ἡ Πάτρα* τὸ κινίνο της
 » κ' εἶπ' ὁ γιατρὸς λουτρὸ γιὰ τὴ Μαρούλα* μας.
 » Τὰ κάρβουνα σωθήκανε! νερὸ σταλιά!
 » Δὲν ἔφερε ἀκόμα τὸ ψωμί ὁ φούρναρης,
 » κι' ὁ Γεῶργος* μὲ τὸ Σπύρο* κλαῖνε τὰ κακόμοιρα.
 » Σοῦ φέρανε κι' αὐτὸ τὸ τηλεγράφημα!
 » Θᾶν' ἀφ' τὸν ὑπουργό μας συχαριάσματα
 » γιὰ τῆς λαθραῖεςπραμμάτειες ποῦ τσαφάρωσες!
 — « Νὰ τὸ πιστέψω; Μπράβο! ἐπέτυχες!
 » Δὸς μου νὰ ἰδῶ... ἀλλοίμονο: « **Μετάθεις!** »

Ἐμπρός! γράψε, ὀκνηρέ! πάρε συχώριο!
 γράψε τοῦ Ζῶη, τοῦ Φέξη, τοῦ Βερούκιου...
 θυμήσουν τὸ λογαριασμὸ καὶ τοῦ τσαγγάση μας!
 (τριανταενηὰ δραχμὲς γιὰ παπουτσάκια τους!)

Γράψε, ἀκαμάτη! πέρα ἢ σκέψεις, κούτακα!
 Νά, κι' ἄλλη ἐδῶ ἀγγελία γιὰ συνδρομητάς...
 Θυμήσουν καὶ τὸ σπῆτι... Γράψε, ὀκνότατε...
 Λησμώνησες καὶ τῆς Φανῆς τὸ Λεύκωμα...
 Τὸ μιμιπερὸ θυμήσουν... καὶ τὰ ἔγγραφα...
 καὶ τοῦ πλοιάρχου τὴν ἀναφορά...
 κι' ἓνα γυαλὶ ποῦ λείπει ἀφ' τὸ παρᾶθυρο...

* ΣΗΜ. — Εἶνε τὰ ἀγαπημένα τέκνα τοῦ ποιητοῦ.

Γράψε, τεμπέλη ανάμυαλε!
 Νά! κι' ἄλλο γράμμα ξαναστέλνει ὁ Σκόκος:
 «Κλειῖσαν, μοῦ γράφει, ἢ ᾗ μέρες, ἀθεόφοβε,
 χάνεται ὁ κόσμος!... στίχους στείλε γρήγορα!»

Πῶς; συλλογιέσαι ἀκόμα, χάλιακα;
 Μὴ στέκης!... ξεκουμπήσουν, ἀνάποδε!
 Ποῦτα, ἐμπρός! ᾽Αβάντι τὰ σονέττα, ἢ ῥίμες!
 Μοῦσα μου, ἀγάντα! — ὦ, ποῦ νὰ πάρη ἡ ὁργή!
 Ὅλα ἄνω - κάτω βρίζω πάλι ἐδῶ!...

᾽Ωρεβονάρ, φιλόμονες ἀρχόντισσες!
 κι' ἀριβεντέρτοι, ὦ Λάσκαρη!
 ᾽Αντίο, χαριτιά! καὶ Σκόκοι καὶ Κοσμήδες!
 κι' ἀντίο, καλαμαράκι μου μονάκριβο!
 Τὸ σπάσανε κι' αὐτὸ οἱ μικροὶ κανάγηδες!
 Καὶ τώρα ποῦ ὅλα ἐδῶ τὰ μελανώσανε,
 ἀντίο «συχώριο!» ἀντίο, γραφές καὶ γράμματα!..
 — «Οἱ φύλακές σας, κύριε, σὰς φωνάζουνε!
 Ζάχαρες!... κουτραμπάντα!... τρέξτε γρήγορα!»
 ᾽Αντίο, μυαλό!...

† ΙΩΑΝ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

* Εἶνε ἐνίοτε ὀχληρὸν νὰ κάμνη τις τὸ καθήκον του· ἀλλ' εἶνε
 περισσότερον ὀχληρὸν νὰ μὴ τὸ κάμνη.

* Ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ μὴ μάθῃ κανεὶς τίποτε εἶνε νὰ τὰ
 μάθῃ ὅλα διὰ μιᾶς.

* Ὅσῳ περισσοτέρους φίλους χάνομεν, τόσῳ περισσότερον πρέπει
 νὰ συσφίγγωμεν τοὺς δεσμοὺς τῆς φιλίας με' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι
 μᾶς μένουν.

* Ὅταν ἀγαπῶμεν, ἔχομεν τὸν πειρασμὸν εἰς τὸ σῶμα καὶ τὸν
 θεὸν εἰς τὴν ψυχὴν.